

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Kaniové a soudců JUDr. Marie Žiškové a JUDr. Josefa Baxy v právní věci žalobce: **Mgr. F. Š.**, proti žalované: **Vězeňská služba České republiky, Vazební věznice České Budějovice**, se sídlem se sídlem Goethova 1, České Budějovice, o žalobě proti nečinnosti žalované, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 12. 12. 2018, č. j. 57 A 36/2018 – 14,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žalobce **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Žalované se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **nepřiznává.**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Žalobce podal u krajského soudu žalobu, kterou se domáhal vydání rozhodnutí ve věci poskytnutí jím požadovaných informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím. Žaloba obsahovala též žádost o osvobození od soudních poplatků a návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů k ochraně zájmů žalobce.

[2] Krajský soud v záhlaví specifikovaným usnesením žalobce osvobodil od soudních poplatků a zamítl jeho návrh na ustanovení zástupce. Dospěl totiž k závěru, že žalobce sice splňuje předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, ale ustanovení zástupce není nezbytně třeba k ochraně jeho práv. Podaná žaloba obsahuje veškeré náležitosti, je srozumitelná, jsou v ní označeny skutkové okolnosti případu. Nadto vzal soud v úvahu, že žalobce má právnické vzdělání a jedná se o bývalého advokáta.

[3] Žalobce (stěžovatel) napadl usnesení krajského soudu kasační stížností, ve které navrhl, aby Nejvyšší správní soud toto usnesení zrušil v části, v níž byl zamítnut jeho návrh na ustanovení zástupce, a věc vrátil krajskému soudu k novému projednání a rozhodnutí. Uvedl, že v postavení osoby se zdravotním postižením požádal o ustanovení zástupce z řad advokátů, neboť je ve výkonu trestu odnětí svobody v nevhodném postavení, nemá k dispozici, na rozdíl od žalované, profesionální tým právníků, odbornou literaturu a aktuální judikaturu, což v režimu kontradiktorního řízení představuje porušení zásady rovnosti účastníků. Stěžovatel je sice původní profesí advokát s dlouholetou advokátní praxí, ale je také osobou omezenou v pohybu pravé ruky a s úpravou písemností mu vypomáhají i někteří odsouzení, což je naprosto absurdní. Součástí kasační stížnosti učinil stěžovatel i žádost o osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce z řad advokátů pro řízení o kasační stížnosti.

II. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[4] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že v souladu se závěry usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19, č. 3271/2015 Sb. NSS, není podání kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) spojeno s poplatkovou povinností ani s povinným zastoupením advokátem. Napadené usnesení nepochybně právě takovým procesním rozhodnutím je, Nejvyšší správní soud tudíž zaplacení soudního poplatku za kasační stížnost po stěžovateli nepožadoval.

[5] Pokud jde o návrh stěžovatele na ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud odkazuje na řadu předchozích řízení zahájených stěžovatelem, ve kterých se rovněž jednalo o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě před krajským soudem, kterého se stěžovatel domáhal ze stejných důvodů jako v projednávané věci (srov. např. rozsudky ze dne 29. 1. 2019, č. j. 2 As 407/2018 - 12; ze dne 17. 10. 2018, č. j. 3 As 85/2018 - 24; ze dne 31. 10. 2018, č. j. 4 As 300/2018 - 19; ze dne 13. 12. 2018, č. j. 5 As 317/2018 - 23; ze dne 16. 1. 2019, č. j. 6 As 368/2018 - 10; ze dne 24. 1. 2019, č. j. 7 As 537/2018 - 14; ze dne 17. 1. 2019, č. j. 9 As 445/2018 - 15; ze dne 10. 1. 2019, č. j. 10 As 325/2018 - 12). V těchto řízeních Nejvyšší správní soud opakovaně vyslovil závěr, že ustanovení zástupce není k ochraně práv stěžovatele, která navíc má sám právní vzdělání, nezbytné.

[6] Nejvyšší správní soud následně posoudil důvodnost kasační stížnosti v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti [§ 109 odst. 3, 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“)].

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Nejvyšší správní soud předesílá, že v řízení o žalobě před správními soudy není zastoupení advokátem povinné. Soudní řád správní však umožňuje, aby byl účastníku řízení zástupce ustanoven, a to za současného splnění čtyř předpokladů (viz § 35 odst. 9 s. ř. s. ve spojení s § 36 odst. 3 téhož zákona): 1) je podán návrh na ustanovení zástupce, 2) podaný návrh (na zahájení řízení) není zjevně neúspěšný, 3) žadatel doložil nedostatek prostředků pro vedení řízení a 4) ustanovení zástupce je nezbytně třeba k ochraně navrhovatelových práv.

[9] V posuzované věci je spornou otázkou, zda byla v případě stěžovatele v řízení před krajským soudem naplněna čtvrtá z výše uvedených podmínek, tedy zda bylo ustanovení zástupce nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv.

[10] Z judikatury Nejvyššího správního soudu vyplývá, že správní soud by měl při posuzování naplnění této podmínky přihlížet zejména k charakteru projednávané věci, k osobnostním poměrům žalující osoby, k úrovni žaloby, případně dalších podání, z nichž lze dovodit úroveň povědomí žalobce o jeho právech v soudním procesu a vůbec právních poměrech v České republice, a také k tomu, zda je účastník řízení českým občanem a ovládá český jazyk (srov. např. rozsudky NSS ze dne 30. 9. 2003, č. j. 1 Azs 5/2003 - 46, ze dne 26. 2. 2004, č. j. 6 Azs 19/2003 - 45, ze dne 8. 1. 2013, č. j. 3 As 92/2012 - 34, či ze dne 21. 5. 2015, č. j. 7 As 84/2015 - 14). Za hlavní kritérium je přitom pro závěr soudu o potřebě ochrany práv účastníka řízení považován návrh (žaloba) a jeho obsahová a formální úroveň, neboť právě formulace návrhu (žaloby) klade na účastníka řízení po odborné stránce největší nároky (srov. např. rozsudky NSS ze dne 27. 5. 2004, č. j. 4 As 21/2004 - 64, a ze dne 27. 9. 2017, č. j. 1 As 312/2017 - 12).

[11] Krajský soud se v právě projednávané věci uvedenými kritérii pro posouzení naplnění podmínky, zda bylo ustanovení zástupce pro řízení o žalobě nezbytně třeba k ochraně stěžovatelových práv, dostatečně zabýval. Z napadeného usnesení vyplývá, že zvážil formální i obsahovou úroveň žaloby a osobnostní poměry stěžovatele. Dospěl přitom k závěru, že se stěžovatel v posuzované problematice i v soudním řízení orientuje a nemělo by mu tedy nic bránit v řádném výkonu procesních úkonů a plnohodnotné účasti na nich, aniž by bylo nepřípustně omezeno jeho právo napadat rozhodnutí žalované.

[12] Nejvyšší správní soud se plně ztotožňuje s posouzením krajského soudu a přisvědčuje rovněž jeho závěru, že stěžovatel nespĺňoval k ustanovení zástupce pro řízení o žalobě podmínku nezbytnosti ochrany jeho práv. Pouze pro úplnost dodává, že stěžovatel je českým občanem ovládajícím český jazyk, byl schopen zformulovat správní žalobu splňující všechny nezbytné náležitosti po formální i právní stránce a svou schopnost orientovat se v právním řádu (jakožto bývalý advokát) prokázal kromě sepsání řádné žaloby rovněž tím, že se sám obrátil na Nejvyšší správní soud včasnou a bezvadnou kasační stížností, aby se bránil proti označenému usnesení. Schopnost stěžovatele vystupovat v řízení před krajským soudem samostatně potvrzuje i skutečnost, že stěžovatel v současnosti vede několik soudních a správních řízení obdobného charakteru jako v dané věci, v jejichž rámci své schopnosti řádně hájit svá práva a formulovat žalobní nároky konzistentně osvědčuje.

[13] Uvedený závěr platí přesto, že se stěžovatel v současné době nachází ve výkonu trestu odnětí svobody, což by za jiných okolností svědčilo ustanovení advokáta pro hájení jeho práv, a i přesto že se jedná o invalidní osobu v I. stupni (jak je Nejvyššímu správnímu soudu již známo z úřední činnosti). Kasační soud však, jak výše uvedeno, přihlédl k celkovému vyznění žaloby, na základě které lze učinit závěr, že se stěžovatel v problematice dobře orientuje a je schopen svá práva v soudním řízení aktivně uplatňovat. Krajský soud tedy nepochybil, zamítl-li napadeným usnesením návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě.

III. Závěr a náklady řízení o kasační stížnosti

[14] Nejvyšší správní soud vzhledem k výše uvedenému dospěl k závěru, že kasační námítky nejsou důvodné, a proto kasační stížnost podle § 110 odst. 1 poslední věty s. ř. s. zamítl.

[15] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel neměl ve věci úspěch, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalované v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se jí náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. ledna 2019

JUDr. Lenka Kaniová
předsedkyně senátu